

bron 8

In 1899 publiceert Tse Tsan-tai deze prent met de titel *De situatie in het Verre Oosten*:

Toelichting:

Op de kaart van China zijn dieren afgebeeld die symbool staan voor verschillende landen, namelijk (van boven naar beneden) de Russische beer, de Britse bulldog, de Franse kikker en rechtsonder de Amerikaanse adelaar.

bron 9

Helmuth von Moltke (1848-1916) is in augustus 1914 opperbevelhebber van het Duitse leger. Zes weken na de start van de Eerste Wereldoorlog wordt hij uit zijn functie ontheven. In 1922 schrijft zijn weduwe Eliza von Moltke in een boek over haar inmiddels overleden echtgenoot:

De Vrede van Versailles waarin het artikel over schuld door de Duitse onderhandelaars is ondertekend, heeft het grootste onheil over Duitsland en de wereld gebracht. In Duitsland is ondertussen uitgebreid geschreven over de oorzaken van het verlies van de oorlog. Steeds weer wordt gewezen op de Slag bij de Marne¹⁾ en het falen van het opperbevel van het [Duitse] leger en in het bijzonder op de vermeende onbekwaamheid van Moltke. (...) Dit soort zinnen dwingen me om dit boek uit te geven. (...) Moltkes plan om nieuwe aanvallen te beginnen, nadat het leger door de terugtocht bij de Marne meer bewegingsvrijheid had gekregen, werd onder leiding van generaal Von Falkenhayn²⁾ niet uitgevoerd. In plaats daarvan begon de loopgravenoorlog die Moltke koste wat het kost had willen vermijden, omdat hij wist hoe groot het gevaar voor het Duitse leger zou zijn.

noot 1 De Marne is een rivier in Noord-Frankrijk.

noot 2 Generaal Von Falkenhayn volgde Von Moltke op.

bron 10

Op 14 september 1938 krijgt de Duitse pers deze instructie voor de berichtgeving over spanningen tussen de Tsjecho-Slowaakse bevolking en de Sudeten-Duitsers (een Duitstalige minderheid in Tsjecho-Slowakije):

In de Tsjecho-Slowaakse kwestie moet op dezelfde manier te werk worden gegaan als vanmorgen: in een opmaak met grote letters en in de scherpste bewoordingen. Breng het bericht over de dertien dodelijke slachtoffers bij de Sudeten-Duitsers en de vier doden aan de Tsjechische kant groot naar buiten. Het medeleven van de gehele Duitse *Volksgemeinschaft* moet uitgesproken worden. (...) In de hoofdartikelen kan het idee van een referendum worden behandeld en wel als volgt: na al deze onlusten is het nauwelijks voorstelbaar dat een vreedzaam samenleven van bevolkingsgroepen in één staat mogelijk is.

bron 11

In 1946 maakt de Nederlandse marinier Hugo Wilmar deze foto in Nederlands-Indië (Indonesië):

Toelichting:

De mannen zijn Nederlandse mariniers. Op de achtergrond is een brandende kampong, een Indonesisch dorp, te zien.

bron 12

In 1965 verschijnt deze prent van Fritz Behrendt in het *Algemeen Handelsblad* met de titel *Binnenkort ook op tv reclamespots door: Paulus de Moskou-bouter*.

Binnenkort ook op tv reclamespots door:

PAULUS DE MOSKOU-BOUWER

Toelichting:

Boven de microfoon staat NRU / NTS (Nederlandse Radio Unie / Nederlandse Televisie Stichting).

Op de boomstronk zit Paul de Groot, voorzitter van de Communistische Partij Nederland.

De titel van het boek is *Sprookjes van de Marx-Brothers*; op het boek staan Stalin en Mao Zedong afgebeeld.

Vanaf 1955 wordt op de radio dagelijks voor kinderen het hoorspel *Paulus de Boskabouter* uitgezonden.

bron 13

In augustus 1966 wordt een poster met 'honderd aandachtspunten' opgeplakt bij de *Nr. 26 Middenschool* in Peking. Enkele van de aandachtspunten zijn:

- Wij bevelen jullie onmiddellijk om je bluejeans weg te werpen, je vetting haar te scheren, je flitsende schoenen uit te trekken.
- Het houden van vissen, katten en honden en vergelijkbare bourgeoisgewoonten mogen niet langer bestaan onder het Chinese volk.
- Het dragen van feodale versierselen als armbanden, oorkingen enz. is verboden.
- De school krijgt als nieuwe naam 'De Maoïstische school'.

bron 14

In februari 1967 stelt de Chinese ambassade in Oost-Berlijn foto's tentoon in vitrines aan de buitenkant van het gebouw. De *Staatssicherheitsdienst* schrijft hierover in een rapport aan de minister van Staatsveiligheid van de DDR:

De getoonde afbeeldingen laten Chinese studenten zien die voorlezen uit de "werken" van Mao (...) op het Rode Plein in Moskou en er zijn foto's van Sovjetmilities en burgers die ingrijpen, dus van een beginnende confrontatie. Verder zijn er in scène gezette beelden van gewonde en bloedende Chinezen te zien. Elk van die afbeeldingen is becommentarieerd met duidelijk lasterlijke anti-Sovjet-bijchriften, bijvoorbeeld:

- 1 "Deze burger raakte ernstig gewond door trappen op zijn borst van Sovjetagenten; zijn toestand is levensbedreigend."
- 2 "Slachtoffer van de fascistische bloedige daad van de Sovjetrevisionisten."

(...)

Het viel op dat na het inrichten van deze vitrines de voorbijgangers meer dan gebruikelijk aandacht besteedden aan de tentoongestelde materialen.